ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 17ης Μαρτίου 2011 [1]

I — Εισαγωγή

1. Στο πλαίσιο των συνεκδικαζόμενων υποθέσεων επί των οποίων καλείται να αποφανθεί το Δικαστήριο, το Hof van beroep te Brussel (Βέλγιο) υποβάλλει δύο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση [2], και, ειδικότερα, σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ και γ΄, της εν λόγω οδηγίας.

2. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι η ερμηνεία της έννοιας «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στην εν λόγω οδηγία, είναι αναγκαία για την επίλυση των δύο, συναφών μεταξύ τους, διαφορών που εκκρεμούν ενώπιόν του. Η πρώτη διαφορά ανέκυψε μεταξύ, αφενός, των Airfield NV (στο εξής: Airfield) και Canal Digitaal BV (στο εξής: Canal Digitaal) και, αφετέρου, της Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (βελγική εταιρεία δημιουργών, συνθετών και εκδοτών, στο εξής: Sabam) (υπόθεση C-431/09), ενώ η δεύτερη μεταξύ της Airfield και της Agicoa Belgium BVBA (στο εξής: Agicoa) (υπόθεση C-432/09).

3. Οι δύο διαφορές ανάγονται στο ζήτημα αν η Airfield, φορέας παροχής υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως, η οποία προσφέρει στους συνδρομητές της τη δυνατότητα λήψεως δέσμης τηλεοπτικών σταθμών (στο εξής: πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων), οφείλει να λαμβάνει άδεια εκ μέρους των κατόχων δικαιωμάτων δημιουργού για την ταυτόχρονη και αναλλοίωτη μετάδοση, μέσω της συνδεόμενης με αυτήν εταιρείας Canal Digitaal, προγραμμάτων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, παρά το γεγονός ότι οι οργανισμοί αυτοί έχουν ήδη λάβει άδεια από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των συγκεκριμένων προγραμμάτων. Εν ολίγοις, πρέπει να εξακριβωθεί εάν και σε ποιο βαθμό πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων ενεργών υπό περιστάσεις όπως αυτές των υποθέσεων των κύριων δικών τελεί πράξη εκμεταλλεύσεως

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.
2 — ΕΕ L 248, σ. 15.

έργων προστατευόμενων με δικαιώματα δημιουργού ή συγγενικά αυτών δικαιώματα.

4. Κάτω από το πλέγμα των σχετικώς συνθέτων τεχνικών παραμέτρων της υποθέσεως διακρίνεται ένα αρκετά απλό νομικό ζήτημα. Πρόκειται κατ' ουσίαν για τον τρόπο αντιμετωπίσεως, κατά την οδηγία 93/83, ανεξάρτητου σε σχέση με ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό επιχειρηματία ο οποίος παρεμβαίνει, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, στην αλυσίδα μεταδόσεως που συνδέει, στις συνήθεις περιπτώσεις, τον εν λόγω οργανισμό με κοινό το οποίο αποτελεί τον τελικό αποδέκτη σημάτων-φορέων δορυφορικών προγραμμάτων.

II — Το νομικό πλαίσιο

Α — *Το δίκαιο της Ένωσης*

— Η οδηγία 93/83/ΕΟΚ

5. Η οδηγία 93/83 σκοπεί στην κάλυψη του κενού που κατέλιπε, στο νομικό πλαίσιο της δημιουργίας ενιαίου οπτικοακουστικού χώρου, η οδηγία 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων [3], το κείμενο της οποίας δεν περιελάμβανε διατάξεις σχετικές με τα δικαιώματα του δημιουργού [4].

6. Η δέκατη τέταρτη και η δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83 έχουν ως εξής:

«(14) […] η νομική αβεβαιότητα όσον αφορά την κτήση των σχετικών δικαιωμάτων, η οποία παρακωλύει τη διασυνοριακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μέσω δορυφόρου, πρέπει να εκλείψει με τον ορισμό της έννοιας της παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρου σε κοινοτικό επίπεδο· [...] με τον εν λόγω ορισμό, πρέπει να προσδιορίζεται συγχρόνως και ο τόπος που λαμβάνει χώρα η πράξη παρουσίασης στο κοινό· [...] ένας τέτοιος ορισμός είναι απαραίτητος για να αποφευχθεί η σωρευτική εφαρμογή περισσότερων εθνικών δικαίων σε μία μόνον πράξη ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης· [...] η παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου πραγματοποιείται μόνο στο κράτος μέλος όπου εισάγονται τα σήματα-φορείς προγραμμάτων, υπό τον έλεγχο και την ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, σε συνεχή αλυσίδα μετάδοσης προς τον δορυφόρο και προς τη γη· [...] οι συνήθεις τεχνικές διαδικασίες που αφορούν τα σήματα-φορείς προγραμμάτων δεν πρέπει να θεωρούνται ως διακοπές στην αλυσίδα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης·

3 — ΕΕ L 298, σ. 23. Η οδηγία αυτή τροποποιήθηκε το 1997 (ΕΕ L 202, σ. 60) και το 2007 (ΕΕ L 332, σ. 27).

4 — Βλ. τέταρτη, πέμπτη και δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83.

(15) […] η συμβατική κτήση αποκλειστικών δικαιωμάτων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης πρέπει να είναι σύμφωνη με όλες τις νομοθετικές διατάξεις περί του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων που ισχύουν στο κράτος μέλος στο οποίο γίνεται η παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου.»

7. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ έως γ΄, το οποίο εντάσσεται στο πρώτο κεφάλαιο («Ορισμοί») της οδηγίας 93/83, ορίζει:

«α) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου" νοείται η πράξη της εισαγωγής, υπό τον έλεγχο και με ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, των σημάτων-φορέων προγραμμάτων που προορίζονται για λήψη από το κοινό σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος·

β) η πράξη παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρου τελείται μόνο στο κράτος μέλος όπου, υπό τον έλεγχο και την ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, τα σήματα-φορείς προγραμμάτων εισάγονται σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος·

γ) εάν τα σήματα-φορείς προγραμμάτων έχουν κωδικοποιημένη μορφή, τότε υπάρχει παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου εφόσον τίθε[ν]ται στη διάθεση του κοινού από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό ή με τη συγκατάθεσή του τα μέσα για την αποκωδικοποίηση του προγράμματος.»

8. Το άρθρο 2 της οδηγίας 93/83, το οποίο αφορά το δικαίωμα δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως, ορίζει:

«Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, τα κράτη μέλη προβλέπουν αποκλειστικό δικαίωμα, για τον δημιουργό, να επιτρέπει τη μέσω δορυφόρου παρουσίαση στο κοινό έργων ως προς τα οποία ισχύει το δικαίωμα του δημιουργού.»

— Η οδηγία 2001/29/ΕΚ

9. Κατά την εικοστή τρίτη αιτιολογική της σκέψη, η οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας [5], «θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό· το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης· το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης

5 — ΕΕ L 167, σ. 10.

της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής· το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις» [6].

10. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, «[τ]α κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος».

Β — *Το εθνικό δίκαιο*

11. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, του βελγικού νόμου της 30ής Ιουνίου 1994 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα [7] (στο εξής: νόμος για το δικαίωμα του δημιουργού), όπως έχει τροποποιηθεί, ορίζει ότι «[ο] δημιουργός λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου έχει το αποκλειστικό δικαίωμα παρουσιάσεως του έργου του στο κοινό διά οιασδήποτε διαδικασίας (συμπεριλαμβανομένης της θέσεώς του στη διάθεση του κοινού κατά τρόπο ώστε οιοσδήποτε να αποκτά δυνατότητα προσβάσεως σε αυτό από τόπο ή σε χρονικό σημείο της επιλογής του) [8]».

12. Τα άρθρα 49 και 50 του εν λόγω νόμου, που αφορούν την «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου», επαναλαμβάνουν, κατ' ουσίαν, τη διατύπωση των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 93/83, άνευ τροποποιήσεως.

III — Τα πραγματικά περιστατικά

13. Η Airfield, βελγική εταιρεία που δραστηριοποιείται στο Βέλγιο υπό την εμπορική επωνυμία TV Vlaanderen, παρέχει υπηρεσίες δορυφορικής ψηφιακής ραδιοτηλεοράσεως. Η εν λόγω εταιρεία προσφέρει δέσμες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών τους οποίους οι συνδρομητές της λαμβάνουν μέσω δορυφόρου.

14. Η δέσμη σταθμών που η Airfield προσφέρει στο κοινό περιλαμβάνει δύο τύπους τηλεοπτικών σταθμών. Ο πρώτος τύπος συνίσταται στους κοινώς αποκαλούμενους «σταθμούς ελευθέρας λήψεως», ήτοι στους σταθμούς των οποίων το πρόγραμμα παρέχεται δωρεάν και άνευ κωδικοποιήσεως και τους οποίους μπορεί να λαμβάνει, άνευ υποχρεώσεως συνδρομής, οιοσδήποτε διαθέτει παραβολική κεραία και συσκευή δορυφορικής λήψεως. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει σταθμούς των οποίων τα προγράμματα εκπέμπονται κωδικοποιημένα και απαιτούν

6 — Με την απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, C-306/05, SGAE (Συλλογή 2006, σ. I-11519, σκέψη 30), το Δικαστήριο επισήμανε ότι, ενώ η οδηγία 93/83 προβλέπει μόνον την ελάχιστη εναρμόνιση ορισμένων πτυχών της προστασίας των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων σε περιπτώσεις δορυφορικών ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων και καλωδιακών αναμεταδόσεων εκπομπών προερχόμενων από άλλα κράτη μέλη, η οδηγία 2001/29 εφαρμόζεται επί όλων των παρουσιάσεων προστατευόμενων έργων στο κοινό.

7 — *Moniteur belge* [Επίσημη Εφημερίδα του Βασιλείου του Βελγίου] της 27ης Ιουλίου 1994, σ. 19297. Ο εν λόγω νόμος ετέθη σε ισχύ την 1η Αυγούστου 1994.

8 — Το εντός παρενθέσεως στοιχείο προσετέθη με τον νόμο της 22ας Μαΐου 2005, ο οποίος μετέφερε στη βελγική έννομη τάξη την οδηγία 2001/29.

αποκωδικοποιητή, στοιχείο που προϋποθέτει τη σύναψη συμβάσεως με την Airfield για την εκ μέρους της παροχή συνδρομητικών υπηρεσιών, κατ' εκτέλεση της οποίας η εν λόγω εταιρεία προμηθεύει τους πελάτες της με κάρτα αποκωδικοποιήσεως, αποκαλούμενη «smartcard».

15. Προκειμένου να παρέχει τις υπηρεσίες της, η Airfield προσφεύγει στην τεχνική στήριξη της Canal Digitaal, ολλανδικής εταιρείας που ανήκει στον αυτόν με την Airfield όμιλο και προσφέρει αντίστοιχες υπηρεσίες στους καταναλωτές που κατοικούν στις Κάτω Χώρες.

16. Η Canal Digitaal έχει συνάψει σύμβαση με την εταιρεία SES Astra, εταιρεία που εκμεταλλεύεται το δορυφορικό σύστημα Astra, δυνάμει της οποίας η SES Astra εκμισθώνει στην Canal Digitaal χωρητικότητα στον εν λόγω δορυφόρο για ψηφιακή τηλεόραση και ραδιοφωνία.

17. Επιπροσθέτως, η Canal Digitaal έχει συνάψει σύμβαση υπηρεσιών με την Airfield, βάσει της οποίας δεσμεύεται, από 1ης Ιανουαρίου 2006, να υπεκμισθώνει τμήμα της μισθωμένης από την ίδια χωρητικότητας στον δορυφόρο Astra για την εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο. Όσον αφορά τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων, η Canal Digitaal υποχρεούται να παρέχει υπηρεσίες τεχνικής φύσεως, μεταξύ των οποίων την εκπομπή, την πολυπλεξία, τη συμπίεση, την κρυπτοθέτηση και τη διαβίβαση των δεδομένων που είναι αναγκαία προκειμένου να παρέχεται στην Airfield η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών ψηφιακής τηλεοράσεως στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο.

18. Προκειμένου να προσφέρει υπηρεσίες δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως στους πελάτες της στη Φλάνδρα (Βέλγιο), η Airfield έχει συνάψει επίσης σειρά συμβάσεων με ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς των οποίων τα προγράμματα περιλαμβάνονται στη δορυφορική της πλατφόρμα. Από τεχνικής απόψεως, οι όροι συνεργασίας με τους εν λόγω οργανισμούς διαφέρουν αναλόγως του τρόπου αναμεταδόσεως των οικείων τηλεοπτικών προγραμμάτων. Το αιτούν δικαστήριο διακρίνει τρεις τύπους προωθήσεως των σημάτων-φορέων προγραμμάτων μέσω δορυφόρου στον καταναλωτή στο Βέλγιο, ήτοι δύο έμμεσους και έναν άμεσο τρόπο, με τη διευκρίνιση ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα αναμεταδιδόμενα προγράμματα παραμένουν αναλλοίωτα.

— Οι δύο τρόποι έμμεσης αναμεταδόσεως των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που περιλαμβάνονται στη δορυφορική πλατφόρμα

19. Κατά τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής, στην πρώτη περίπτωση της αποκαλούμενης έμμεσης αναμεταδόσεως, η οποία ορίζεται ως «περίπτωση 1», βελγικοί ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί διαβιβάζουν, διά της χερσαίας οδού, μη κωδικοποιημένα σήματα φορείς των προγραμμάτων τους προς τις συσκευές που η Canal Digitaal έχει εγκαταστήσει στο Βέλγιο. Εν συνεχεία, η Canal Digitaal συμπιέζει τα σήματα και τα κρυπτοθετεί για να τα διαβιβάσει ευρυζωνικώς στον σταθμό της στις Κάτω Χώρες. Ο εν λόγω σταθμός κωδικοποιεί τα σήματα και εκτελεί την ανοδική ζεύξη τους με τον δορυφόρο Astra. Το κλειδί που απαιτείται για την αποκωδικοποίηση των προγραμμάτων από το κοινό

είναι ενσωματωμένο σε κάρτα αποκωδικοποιήσεως που η Canal Digitaal παρέχει στην Airfield, η οποία, εν συνεχεία, προμηθεύει με αυτήν τους συνδρομητές της.

20. Στο πλαίσιο της περιγραφόμενης από το αιτούν δικαστήριο «περιπτώσεως 3», η οποία αντιστοιχεί στον δεύτερο τύπο έμμεσης αναμεταδόσεως, ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί μεταδίδουν στην Canal Digitaal τα σήματα-φορείς των προγραμμάτων τους μέσω άλλου δορυφόρου, επί παραδείγματι του Eutelsat, και όχι διά της χερσαίας οδού. Η Canal Digitaal λαμβάνει τα δορυφορικά αυτά σήματα, κωδικοποιημένα και απροσπέλαστα από το κοινό, στις Κάτω Χώρες και στο Λουξεμβούργο. Η Canal Digitaal αποκωδικοποιεί εν ανάγκη τα σήματα αυτά, τα κρυπτοθετεί εκ νέου και τα εκπέμπει προς τον δορυφόρο Astra. Οι συνδρομητές της Airfield έχουν τη δυνατότητα να αποκωδικοποιούν τα σήματα αυτά μέσω ειδικής κάρτας, η οποία παρέχεται στην Airfield από την Canal Digitaal.

21. Η Airfield έχει συνάψει συμβάσεις παροχής υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως, αποκαλούμενες «carriage agreements» [9] ή συμφωνίες μεταφοράς, με τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς των οποίων τα σήματα προωθεί με τους δύο προπεριγραφέντες τρόπους.

22. Βάσει των συμβάσεων αυτών, η Airfield εκμισθώνει στους εν λόγω οργανισμούς χωρητικότητα δορυφορικού αναμεταδότη για τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων στους τηλεθεατές του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου. Η Airfield εγγυάται ότι έχει λάβει την άδεια από την εταιρεία που εκμεταλλεύεται τον δορυφόρο Astra για την υπεκμίσθωση χωρητικότητας στον δορυφορικό αναμεταδότη.

23. Επιπροσθέτως, η Airfield δεσμεύεται να λαμβάνει το σήμα των τηλεοπτικών προγραμμάτων των εν λόγω οργανισμών σε κεντρικό σταθμό ζεύξεως και, εν συνεχεία, να το συμπιέζει, να το πολυπλέκει, να το κρυπτοθετεί και να το εκπέμπει στον δορυφόρο προς μετάδοση και λήψη.

24. Για την εν λόγω εκμίσθωση, καθώς και για την εκ μέρους της παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί καταβάλλουν στην Airfield αποζημίωση. Από την πλευρά τους, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί παρέχουν στην Airfield άδεια ούτως ώστε αυτή να προσφέρει στους συνδρομητές της τη δυνατότητα ταυτόχρονης παρακολουθήσεως, στο Βέλγιο, στις Κάτω Χώρες και στο Λουξεμβούργο, των τηλεοπτικών προγραμμάτων που μεταδίδονται μέσω του δορυφόρου Astra.

25. Εν είδει αντιπαροχής για τα δικαιώματα που της παρέχουν οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και για τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτει να περικλείει τα τηλεοπτικά προγράμματά τους στα πακέτα που προσφέρει, η Airfield οφείλει να καταβάλλει αμοιβή για τα τηλεοπτικά προγράμματα που οι συνδρομητές της λαμβάνουν στην οικεία γεωγραφική ζώνη.

9 — Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ενώπιόν του προσκομίσθηκε μόνον αγγλική εκδοχή του κειμένου των εν λόγω συμβάσεων.

— Ο τρόπος άμεσης αναμεταδόσεως των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που περιλαμβάνονται στη δορυφορική πλατφόρμα

26. Στην περίπτωση αυτή, η οποία αντιστοιχεί στην περιγραφόμενη από το αιτούν δικαστήριο «περίπτωση 2», η αναμετάδοση αποκαλείται «άμεση» διότι εκτελείται άνευ της τεχνικής συνδρομής της Airfield και της Canal Digitaal. Ειδικότερα, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί κρυπτοθετούν οι ίδιοι ή μέσω φορέων ανεξάρτητων της Airfield τα σήματα-φορείς των προγραμμάτων τους στις χώρες προελεύσεως και τα εκπέμπουν απευθείας προς τον δορυφόρο Astra. Τα εν λόγω σήματα εκπέμπονται εν συνεχεία εκ νέου προς τη γη. Η συμβολή της Canal Digitaal περιορίζεται στην παροχή των κλειδιών κρυπτοθετήσεως στους φορείς, ούτως ώστε να ενεργοποιούνται οι ορθοί κωδικοί, προκειμένου εν συνεχεία να παρέχεται στους συνδρομητές της Airfield η δυνατότητα παρακολουθήσεως των προγραμμάτων μέσω της κάρτας αποκωδικοποιήσεως που αυτοί διαθέτουν.

27. Με τη συγκεκριμένη ομάδα ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών η Airfield έχει συνάψει άλλη κατηγορία συμβάσεων, τις αποκαλούμενες «heads of agreement». Βάσει των συμβάσεων αυτών, οι εν λόγω οργανισμοί παρέχουν στην Airfield την άδεια για λήψη και ταυτόχρονη παρακολούθηση από τους συνδρομητές της στο Βέλγιο, στις Κάτω Χώρες και στο Λουξεμβούργο των τηλεοπτικών προγραμμάτων που μεταδίδονται μέσω του δορυφόρου Astra.

28. Εν είδει αντιπαροχής για τα δικαιώματα που της παρέχουν οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και για τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτει να περικλείει τα τηλεοπτικά προγράμματα στα πακέτα που προσφέρει, η Airfield οφείλει να καταβάλλει αμοιβή για τα τηλεοπτικά προγράμματα που οι συνδρομητές της λαμβάνουν στην οικεία γεωγραφική ζώνη.

IV — Οι διαφορές των κύριων δικών, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

29. Η Sabam είναι βελγική συνεταιριστική εταιρεία η οποία, ως εταιρεία διαχειρίσεως, εκπροσωπεί δημιουργούς, αφενός, όσον αφορά την παροχή εγκρίσεως για την εκ μέρους τρίτων χρήση των προστατευόμενων έργων τους και, αφετέρου, κατά την είσπραξη αμοιβής για τη χρήση αυτή.

30. Η Agicoa [10] είναι βελγική εταιρεία συλλογικής διαχειρίσεως η οποία εκπροσωπεί Βέλγους και αλλοδαπούς παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων για τη διαχείριση των δικαιωμάτων του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων επί ταινιών και άλλων οπτικοακουστικών έργων (με εξαίρεση τα βιντεοκλίπ). Στο πλαίσιο αυτό, εισπράττει τις αμοιβές που δικαιούνται οι παραγωγοί.

10 — Ειδικότερα, η Agicoa Belgium, εφεσίβλητη στη δεύτερη εκ των κύριων δικών, ασκεί τη δραστηριότητά της κατ' εκτέλεση εντολών διαχειρίσεως που της ανατίθενται τόσο από την ελβετικού δικαίου «Association de Gestion Internationale Collective des Oeuvres Audiovisuelles» (AGICOA) [εταιρεία συλλογικής διεθνούς διαχειρίσεως οπτικοακουστικών έργων], όσο και από τη βελγικού δικαίου «beheers-en belangenvennootschap voor audiovisuele producenten» (BAVP), συνεταιριστική εταιρία περιορισμένης ευθύνης.

31. Η Sabam και η Agicoa θεώρησαν ότι η Airfield, ως φορέας ανεξάρτητος των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, εκτελούσε αναμετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων μεταδοθέντων ήδη από τους εν λόγω οργανισμούς, κατά την έννοια της συμβάσεως της Βέρνης [11]. Κατά την άποψή τους, λόγω της νέας αυτής παρουσιάσεως στο κοινό, η Airfield όφειλε να λάβει άδεια πρόσθετη αυτής την οποία είχαν λάβει οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί, προκειμένου να χρησιμοποιεί τα έργα των δημιουργών των οποίων τα δικαιώματα κατείχαν, αντιστοίχως, η Sabam και η Agicoa.

32. Προς απόκρουση της θέσεως αυτής, η Airfield και η Canal Digitaal υποστήριξαν ότι δεν προβαίνουν σε αναμετάδοση, αλλά προσφέρουν απλώς στο κοινό τηλεοπτικά προγράμματα μέσω δορυφόρου για λογαριασμό των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών. Όπως επισήμαναν, πρόκειται για πρώτη και μοναδική δορυφορική μετάδοση από τους ίδιους τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, για το αμιγώς τεχνικό τμήμα της οποίας οι εν λόγω οργανισμοί προσφεύγουν στις υπηρεσίες των Airfield και Canal Digitaal. Οι εν λόγω εταιρείες υποστήριξαν ότι σε πράξη συναφή με το δικαίωμα του δημιουργού κατά την έννοια των άρθρων 49 και 50 του νόμου για το δικαίωμα του δημιουργού, ο οποίος μετέφερε στη βελγική έννομη τάξη την οδηγία 93/83, προβαίνουν μόνον οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς.

11 — Σύμβαση της Βέρνης περί προστασίας των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (Πράξις των Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), όπως τροποποιήθηκε την 28η Σεπτεμβρίου 1979 (στο εξής: Σύμβαση της Βέρνης).

33. Δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη συμβιβασμού, η Sabam ενήγαγε τις Airfield και Canal Digitaal (υπόθεση C-431/09), ενώ η Agicoa την Airfield (υπόθεση C-432/09), βάσει του νόμου για το δικαίωμα του δημιουργού, ενώπιον του προέδρου του Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Πρωτοδικείο Βρυξελλών). Ο πρόεδρος του Rechtbank van eerste aanleg te Brussel έκρινε ότι η Airfield και η Canal Digitaal είχαν προσβάλει τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, για τη διαχείριση των οποίων είναι υπεύθυνες η Sabam και η Agicoa, παρουσιάζοντας στους συνδρομητές της Airfield προστατευόμενα έργα των συλλογών των εναγουσών άνευ προηγούμενης εκ μέρους τους άδειας.

34. Η Airfield και η Canal Digitaal άσκησαν έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Εκτιμώντας ότι δεν είναι σε θέση να δώσει σαφή απάντηση στα ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου που είχαν ανακύψει στο πλαίσιο των δύο διαφορών που εκκρεμούσαν ενώπιόν του, το Hof van beroep te Brussel αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, η διατύπωση των οποίων είναι όμοια στις υποθέσεις C-431/09 και C-432/09:

«1) Αποκλείει η οδηγία 93/83 την επιβολή σε πάροχο υπηρεσιών δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως της υποχρεώσεως να λάβει τη συγκατάθεση των δικαιούχων για πράξη με την οποία ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός διαβιβάζει τα σήματα φορείς προγραμμάτων του, είτε μέσω σταθερής συνδέσεως είτε μέσω κωδικοποιημένου δορυφορικού σήματος, στον εν λόγω, ανεξάρτητο του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, πάροχο υπηρεσιών

δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως, ο οποίος προβαίνει, μέσω συνδεόμενης με αυτόν εταιρείας, σε κωδικοποίηση και ανοδική ζεύξη των σημάτων, τα οποία εν συνεχεία, με την άδεια του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, εκπέμπονται καθοδικά, ως στοιχείο πλατφόρμας τηλεοπτικών σταθμών και, συνεπώς, υπό μορφή δέσμης, προς τους συνδρομητές του παρόχου υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθούν τα προγράμματα ταυτοχρόνως και άνευ αλλοιώσεως μέσω κάρτας αποκωδικοποιήσεως ή "smartcard" που διατίθεται από τον ίδιο τον πάροχο υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως;

και άνευ αλλοιώσεως μέσω κάρτας αποκωδικοποιήσεως ή "smartcard" που διατίθεται από τον ίδιο τον πάροχο υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως;»

35. Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 6ης Ιανουαρίου 2010, αποφασίσθηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-431/09 και C-432/09 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

36. Η Airfield από κοινού με την Canal Digitaal, η Sabam, καθώς και η Agicoa υπέβαλαν γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις και απήντησαν εγγράφως στις ερωτήσεις που τους έθεσε το Δικαστήριο για την αποσαφήνιση του πλαισίου των πραγματικών περιστατικών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε τόσο γραπτές όσο και προφορικές παρατηρήσεις. Η Φινλανδική Κυβέρνηση υπέβαλε μόνο γραπτές παρατηρήσεις.

2) Αποκλείει η οδηγία 93/83 την επιβολή σε πάροχο υπηρεσιών δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως της υποχρεώσεως να λάβει τη συγκατάθεση των δικαιούχων για πράξη με την οποία ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός εκπέμπει τα σήματα-φορείς προγραμμάτων του προς δορυφόρο, συμφώνως προς τις οδηγίες του εν λόγω παρόχου υπηρεσιών δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως ο οποίος είναι ανεξάρτητος του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού και ο οποίος προβαίνει εν συνεχεία, με την άδεια του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, σε καθοδική εκπομπή των σημάτων, ως στοιχείων πλατφόρμας τηλεοπτικών σταθμών και, συνεπώς, υπό μορφή δέσμης, προς τους δικούς του συνδρομητές, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθούν τα προγράμματα ταυτοχρόνως

V — Ανάλυση

Α — *Επί του παραδεκτού*

37. Η Agicoa υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η οδηγία 93/83 δεν τυγχάνει εφαρμογής επί της διαφοράς της κύριας δίκης και ότι, συνεπώς, τα δύο προδικαστικά ερωτήματα είναι

απαράδεκτα, καθώς η ερμηνεία που ζητείται δεν είναι λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου [12]. Η Agicoa υποστηρίζει ότι επιβάλλεται, αντιθέτως, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 11 δις, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της συμβάσεως της Βέρνης [13].

38. Προς στήριξη των αιτημάτων της, η Agicoa υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η ομάδα εργασίας για τις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις [14] ετάχθη, κατά τη σύσκεψη της 6ης Μαΐου 2003 [15], υπέρ της σαφούς διακρίσεως μεταξύ «του φορέα παροχής της δορυφορικής πλατφόρμας [και] του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, καθόσον η δραστηριότητα του εν λόγω φορέα συνίσταται στη σύνθεση δέσμης υπηρεσιών από κράτος μέλος», όπως συμβαίνει εν προκειμένω στην περίπτωση της Airfield. Η Agicoa συνάγει εξ αυτού, άνευ περαιτέρω εξηγήσεων, ότι η αναφορά στην έννοια της παρουσιάσεως στο κοινό μέσω δορυφόρου είναι αλυσιτελής και ότι, συνεπώς, το Δικαστήριο δεν υποχρεούται να απαντήσει στα υποβληθέντα σε αυτό ερωτήματα.

39. Η Agicoa υποστηρίζει, επιπροσθέτως, ότι η διαφορά της κύριας δίκης στην οποία είναι διάδικος δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/83, καθόσον, εν προκειμένω, το ζήτημα δεν αφορά δορυφόρο κατά την έννοια του άρθρου 1 της εν λόγω οδηγίας [16].

40. Τέλος, η Agicoa εκτιμά ότι η εφαρμογή της οδηγίας 93/83 αποκλείεται για τον λόγο ότι, εν προκειμένω, ελλείπει ο προβλεπόμενος από την οδηγία όρος περί διασυνοριακού χαρακτήρα ή, τουλάχιστον, ότι το στοιχείο αυτό ουδέποτε προσδιορίσθηκε από την Airfield.

41. Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, ήτοι ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα δεν σχετίζονται με το αντικείμενο των διαφορών των κύριων δικών ή είναι υποθετικής φύσεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας της προδικαστικής παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο είναι, δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων εκάστης υποθέσεως, το πλέον αρμόδιο να αξιολογήσει τόσο τον βαθμό κατά τον οποίο η

12 — Συναφώς, η Agicoa επικαλείται τις αποφάσεις της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satélite Digital (Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 19), και της 5ης Φεβρουαρίου 2004, C-380/01, Schneider (Συλλογή 2004, σ. I-1389, σκέψη 22), με τις οποίες υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, «[δ]εν είναι δυνατόν να προβληθεί άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν».

13 — «Οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν το αποκλειστικόν δικαίωμα να επιτρέπουν: [...] ii) πάσαν δημοσίαν ανακοίνωσιν είτε ενσύρματον είτε ασύρματον, του μεταδιδομένου δια του ραδιοφώνου έργου, οσάκις η ανακοίνωσις αύτη γίνεται υπό Οργανισμού διαφόρου του αρχικού».

14 — Με τα πρακτικά της πρώτης συσκέψεως της εν λόγω ομάδας εργασίας, η οποία έλαβε χώρα την 28η Νοεμβρίου 2002, υπενθυμίζεται ότι «[η] διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς [...] είχε προεξαγγελθεί με την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της [οδηγίας 93/83]». Τα εν λόγω πρακτικά είναι διαθέσιμα στον ιστοτόπο της Επιτροπής: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/satellite-cable/working-group-satellite_fr.pdf.

15 — Βλ. πρακτικά της δεύτερης συσκέψεως, διαθέσιμα στον ιστοτόπο της Επιτροπής: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/satellite-cable/working-group-satellite-05-03_fr.pdf.

16 — Κατά το εν λόγω άρθρο, για τους σκοπούς της οδηγίας, ως δορυφόρος νοείται «ο δορυφόρος που εκπέμπει σε δέσμες συχνοτήτων οι οποίες, σύμφωνα με το τηλεπικοινωνιακό δίκαιο, προορίζονται αποκλειστικά για την εκπομπή σημάτων προς λήψη από το κοινό ή για κλειστή επικοινωνία μεταξύ δύο σημείων». Συναφώς, βλ. σημεία 33 επ. των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Tizzano στην υπόθεση C-192/04, Lagardère Active Broadcast (απόφαση της 14ης Ιουλίου 2005, Συλλογή 2005, σ. I-7199).

εν λόγω παραπομπή είναι αναγκαία για την έκδοση της αποφάσεώς του όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο [17]. Εφόσον τα ερωτήματα αυτά αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει, κατ' αρχήν, να αποφανθεί επί αυτών, καθώς, κατά πάγια νομολογία, τα ερωτήματα που υποβάλλονται από τον εθνικό δικαστή είναι κατά τεκμήριο λυσιτελή [18].

42. Εν προκειμένω, δεν δύναται να υποστηρίζεται, άνευ αποδεικτικών στοιχείων ικανών να θεμελιώσουν τη συγκεκριμένη θέση, ότι η απάντηση στα ερωτήματα των οποίων την υποβολή το αιτούν δικαστήριο έκρινε, αφενός, αναγκαία και, αφετέρου, νομικώς λυσιτελή για την εξακρίβωση του τρόπου εφαρμογής, υπό το πρίσμα των επιταγών της οδηγίας 93/83, του ισχύοντος στο Βέλγιο δικαίου και, ειδικότερα, του νόμου για το δικαίωμα του δημιουργού δεν είναι λυσιτελής για την επίλυση των διαφορών των κύριων δικών, λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως επισημαίνεται με τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής, η οδηγία 93/83 μεταφέρθηκε στην έννομη τάξη του εν λόγω κράτους μέλους με τον συγκεκριμένο νόμο.

43. Το δεύτερο και το τρίτο επιχείρημα της Agicoa στερούνται επίσης ερείσματος. Όσον αφορά το τρίτο επιχείρημα, κατά πάγια νομολογία, η προβληματική που σχετίζεται με την απουσία διασυνοριακού χαρακτήρα [19] δεν συνέχεται με ένσταση απαραδέκτου, αλλά αφορά την ουσία της υποθέσεως [20]. Εξάλλου, εκτιμώ ότι, εν προκειμένω, οι επιμέρους πτυχές των διαφορών των κύριων δικών δεν άπτονται αποκλειστικώς ενός κράτους μέλους [21]. Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν δύναται, επομένως, να κριθεί απαράδεκτη επί αυτής της βάσεως.

44. Επιπροσθέτως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής εξέφρασε τη λύπη του για το γεγονός ότι το Hof van beroep te Brussel δεν είχε εκθέσει με μεγαλύτερη σαφήνεια το ιστορικό των δύο διαφορών. Ο εν λόγω εκπρόσωπος επισήμανε ότι η Επιτροπή απέκτησε πλήρη γνώση των περιστάσεων της υποθέσεως μόνο μετά την ανάγνωση των παρατηρήσεων των διαδίκων των κύριων δικών και ότι αυτή επιθυμούσε, ως εκ τούτου, να συμπληρώσει τις γραπτές

17 — Βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-467/08, Padawan (Συλλογή 2010, σ. I-10055, σκέψεις 21 επ. καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και σημεία 48 επ. των προτάσεων που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας Trstenjak στο πλαίσιο της εν λόγω υποθέσεως.

18 — Τεκμήριο το οποίο το Δικαστήριο υπενθύμισε προσφάτως με την απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-45/09, Rosenbladt (Συλλογή 2010, σ. I-9391, σκέψη 33).

19 — Διευκρινίζεται ότι αυτή ακριβώς η προβληματική απασχόλησε την ομάδα εργασίας για τις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις κατά τη δεύτερη σύσκεψή της το 2003. Συγκεκριμένα, η συνέχεια του παρατεθέντος από την Agicoa αποσπάσματος, για το οποίο έγινε λόγος ανωτέρω, έχει ως εξής: «[σ]υναφώς, οι υπηρεσίες της Επιτροπής υπενθύμισαν ότι, στο πλαίσιο της [οδηγίας 93/83], δύνανται να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι δραστηριότητες διασυνοριακού χαρακτήρα και ότι η δραστηριότητα αναμεταδόσεως προγραμμάτων εθνικών σταθμών από τον φορέα παροχής δορυφορικής πλατφόρμας προς λήψη από το κοινό εντός των ορίων της εθνικής επικράτειας δεν δύναται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, η οποία βασίζεται στα άρθρα 43 και 49 της Συνθήκης ΕΚ, τα οποία αφορούν, αντιστοίχως, την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών».

20 — Απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2000, C-254/98, TK-Heimdienst (Συλλογή 2000, σ. I-151, σκέψεις 14 και 15).

21 — Πράγματι, όπως προκύπτει από τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής, ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας είναι βελγική εταιρεία η οποία συνεργάζεται με ολλανδική εταιρεία, τα σήματα-φορείς προγραμμάτων λαμβάνονται τόσο στις Κάτω Χώρες όσο και στο Λουξεμβούργο και τα δορυφορικώς μεταδιδόμενα προγράμματα προέρχονται από διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ δύναται να τα παρακολουθεί κοινό εγκατεστημένο σε διαφορετικές χώρες, ειδικότερα δε στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο.

παρατηρήσεις της [22]. Ανακύπτει, επομένως, ευλόγως το ερώτημα αν οι δύο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν κατά τρόπο αρκούντως ακριβή, ούτως ώστε να παρέχεται στο Δικαστήριο η δυνατότητα να αποφανθεί επί αυτών.

45. Λαμβανομένων υπόψη των αρχικώς υποβληθέντων στο Δικαστήριο στοιχείων, καθώς και των στοιχείων που περιήλθαν εις γνώσιν του εν συνεχεία, στο πλαίσιο της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας, εκτιμώ ότι το αιτούν δικαστήριο προσδιόρισε το πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υπέβαλε συμφώνως προς τις προδιαγραφές του Δικαστηρίου [23]. Συγκεκριμένα, μολονότι ο τρόπος εκθέσεως των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Hof van beroep te Brussel είναι ολίγον περίπλοκος, δεν ενέχει αμφισημία δυνάμενη να περιαγάγει τον αναγνώστη σε πλάνη. Η δυσκολία για την οποία κάνει λόγο η Επιτροπή απορρέει, κατά την άποψή μου, από την προκείμενη επί της οποίας στηρίζεται, ήτοι ότι οι διαφορές των κύριων δικών δεν μπορούσαν παρά να αφορούν μία μόνο μορφή δραστηριότητας.

46. Συνεπώς, φρονώ ότι επιβάλλεται να δοθεί απάντηση στα ανωτέρω υπομνησθέντα προδικαστικά ερωτήματα, τούτο δε υπό το πρίσμα υπό το οποίο αυτά υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, ήτοι σε σχέση με τις διατάξεις της οδηγίας 93/83.

47. Η πρόταση την οποία, κατόπιν ορισμένων γενικών παρατηρήσεων, θα διατυπώσω προς τον σκοπό αυτό θα ακολουθήσει τη διάκριση στην οποία προβαίνει το αιτούν δικαστήριο μεταξύ, αφενός, των τρόπων μεταδόσεως κατά τους οποίους οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί αναμεταδίδουν τα σήματα-φορείς των τηλεοπτικών προγραμμάτων τους προς τον δορυφόρο με τη συνδρομή της Airfield και της Canal Digitaal (πρώτο προδικαστικό ερώτημα) και, αφετέρου, του τρόπου κατά τον οποίο οι εν λόγω οργανισμοί εκπέμπουν τα προγράμματά τους άνευ της συνδρομής του ανωτέρω παρόχου πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων και της συνεργαζόμενης με αυτόν εταιρείας (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα), κατά το εκτεθέν από το αιτούν δικαστήριο ιστορικό των διαφορών των κύριων δικών.

B — *Εισαγωγικές παρατηρήσεις*

48. Όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο προκειμένου να αιτιολογήσει την υποβολή των δύο αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 93/83 αντανακλά την πρόθεση του νομοθέτη για ορισμό της προβλεπόμενης από την εν λόγω οδηγία έννοιας «παρουσίαση στο κοινό μέσω

22 — Η Επιτροπή επισήμανε ότι, διατηρώντας αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν οι μεταδόσεις της Airfield συνιστούσαν πρώτες μεταδόσεις, όπως είχε δεχθεί με τα υπομνήματά της, ή, αντιθέτως, αναμεταδόσεις, σκόπευε να μην τροποποιήσει την αρχική της θέση, η οποία αφορούσε την περίπτωση κατά την οποία γινόταν δεκτό ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, πρόκειται για πρώτες μεταδόσεις, αλλά να προσθέσει στοιχεία προκειμένου η τοποθέτησή της να καλύπτει και την περίπτωση κατά την οποία γινόταν δεκτό ότι πρόκειται για αναμεταδόσεις.

23 — Ήτοι, κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2007, C-338/04, C-359/04 και C-360/04, Placanica κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-1891, σκέψη 34 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), κατά τρόπο ο οποίος, αφενός, παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να δώσει λυσιτελείς για την επίλυση των διαφορών των κύριων δικών απαντήσεις, και, αφετέρου, παρέσχε στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

δορυφόρου», έννοια που αποτελεί αντικείμενο των υπό κρίση αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, με σκοπό την επίτευξη ασφάλειας δικαίου σε κοινοτικό επίπεδο.

49. Συγκεκριμένα, από τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83 προκύπτει ότι σκοπός του εν λόγω άρθρου είναι η άρση της νομικής αβεβαιότητας που επικρατεί ως προς τα δικαιώματα των οποίων προαπαιτείται η κτήση, αβεβαιότητας η οποία παρακωλύει τη διασυνοριακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μέσω δορυφόρου [24]. Επιπροσθέτως, ο ορισμός της εν λόγω έννοιας «σε κοινοτικό επίπεδο» κρίνεται αναγκαίος για την αποφυγή της σωρευτικής εφαρμογής πλειόνων εθνικών δικαίων επί της αυτής πράξεως ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας γεωγραφικής εμβέλειας που δύναται να έχει μια δορυφορική μετάδοση [25].

50. Προς τούτο, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83 ορίζει με ιδιαίτερη ακρίβεια το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου», όπως αυτός νοείται στο πλαίσιο της συγκεκριμένης οδηγίας, η οποία προσδιορίζει τον τόπο όπου λαμβάνει χώρα η παρουσίαση στο κοινό με αποκλειστικό σημείο αναφοράς τη χώρα εκπομπής, άνευ παραπομπής στο δίκαιο των κρατών μελών. Η αυτοτελής αυτή έννοια, της οποίας το περιεχόμενο ορίζεται αποκλειστικώς με γνώμονα το δίκαιο της Ένωσης, πρέπει να τυγχάνει ομοιόμορφης ερμηνείας. Κατά πάγια νομολογία [26], η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται όχι μόνο βάσει του γράμματος της οικείας διατάξεως, αλλά και με γνώμονα τους προμνησθέντες σκοπούς της [27], καθώς και με συνεκτίμηση του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, το οποίο περικλείει, μεταξύ άλλων, τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν συνομολογηθεί στο πεδίο αυτό και τις συναφείς πράξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως η οδηγία 2001/29 [28].

51. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν, στις περιπτώσεις μεταδόσεως τηλεοπτικών προγραμμάτων που περιγράφονται με τα δύο προδικαστικά ερωτήματα και στις οποίες εμπλέκεται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων, πρέπει να γίνει δεκτό:

— ότι υφίσταται μία μόνον παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου εκτελούμενη αποκλειστικώς από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, ο οποίος είναι, ως

24 — Ο εν λόγω σκοπός εξαγγέλλεται και με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83.

25 — Βλ. πρόταση της Επιτροπής για την έκδοση της οδηγίας 93/83 [COM(91) 276 τελικό, σ. 33 επ.], έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας [COM(2002) 430 τελικό, ιδίως σ. 6 έως 8], καθώς και απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 2000, C-293/98, Egeda (Συλλογή 2000, σ. I-629, σκέψεις 15, 20 και 21) και προπαρατεθείσα απόφαση Lagardère Active Broadcast (σκέψη 42).

26 — Βλ. τη νομολογία που παρατίθεται με την προμνησθείσα απόφαση Padawan (σημεία 31 επ.) και τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέως Trstenjak στην εν λόγω υπόθεση (σημεία 61 επ.), της οποίας η συλλογιστική δύναται, κατά την άποψή μου, να ισχύσει και εν προκειμένω.

27 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Lagardère Active Broadcast (σκέψεις 26 επ.).

28 — Βλ., μεταξύ άλλων, Σύμβαση της Βέρνης και Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για το δικαίωμα του δημιουργού, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη την 20ή Δεκεμβρίου 1996 (στο εξής: Συνθήκη του Π.Ο.Δ.Ι για το δικαίωμα του δημιουργού). Για τη σχέση μεταξύ της «παρουσιάσεως στο κοινό» όπως αυτή νοείται στα εν λόγω νομοθετήματα και του εννοιολογικού περιεχομένου που ο εν λόγω όρος έχει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, βλ. σημεία 35 επ. των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως Sharpston στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση SGAE, καθώς και σημεία 127 επ. των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως Kokott στην εκκρεμή ενώπιον του Δικαστηρίου υπόθεση C-403/08, Football Association Premier League κ.λπ.

εκ τούτου, και ο μόνος υπόχρεος προς κτήση των δικαιωμάτων του δημιουργού επί των κατ' αυτόν τον τρόπο μεταδιδόμενων προγραμμάτων,

— ή ότι, αντιθέτως, υφίστανται δύο χωριστές παρουσιάσεις στο κοινό μέσω δορυφόρου, ήτοι μία πρώτη από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό προς το κοινό που λαμβάνει την αρχική εκπομπή και μία δεύτερη από τον πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων προς τους συνδρομητές του [29], περίπτωση που συνεπάγεται υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων του δημιουργού ως προς εκάστη των εν λόγω πράξεων.

52. Επισημαίνεται, εκ προοιμίου, ότι επιβάλλεται η αποσόβηση του κινδύνου παρανοήσεων όσον αφορά την έννοια της ταυτόχρονης μεταδόσεως. Κατ' αντιδιαστολή προς τη μετάδοση με χρονική απόκλιση, μια τέτοια αναμετάδοση, η οποία, όπως διευκρίνισε η Sabam κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αποκαλείται και «απευθείας αναμετάδοση», πραγματοποιείται παραλλήλως και, συνεπώς, ταυτοχρόνως και με περιεχόμενο όμοιο με εκείνο της αρχικής μεταδόσεως των προγραμμάτων, μεταδόσεως που η οδηγία 89/552, η οποία συνδέεται στενά με την οδηγία 93/83, ονομάζει «πρώτη μετάδοση» [30]. Παρά τον ταυτόχρονο και μη διαδοχικό χαρακτήρα τους, οι δύο αυτές μεταδόσεις, ήτοι η πρώτη μετάδοση και η απευθείας αναμετάδοση, πρέπει να διακρίνονται όσον αφορά τα δικαιώματα του δημιουργού με τα οποία συνδέονται [31].

53. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επισήμανε ότι, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, τοποθετήθηκε επί της περιπτώσεως κατά την οποία η ενδεχόμενη πρώτη μετάδοση των προγραμμάτων εκτελείται απευθείας από την Airfield, της οποίας η δραστηριότητα, τροφοδοτούμενη από απλούς παραγωγούς ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, θα εξομοιωνόταν, υπό τις συνθήκες αυτές, με εκείνη ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού και η οποία θα όφειλε αναμφιβόλως, στην περίπτωση αυτή, να λαμβάνει την άδεια των δημιουργών για παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της διατυπώσεως των υποβληθέντων στο Δικαστήριο προδικαστικών ερωτημάτων, εκτιμώ ότι η κατάσταση στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο είναι τελείως διαφορετική, καθώς αυτή αφορά αποκλειστικώς την περίπτωση απευθείας αναμεταδόσεως

29 — Επισημαίνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83, που αφορά την «[α]πόκτηση δικαιωμάτων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης», ορίζει ότι «[έ]να κράτος μέλος μπορεί να προβλέπει ότι μια συλλογική σύμβαση η οποία συνάπτεται μεταξύ εταιρείας συλλογικής διαχείρισης και ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού σχετικά με μια δεδομένη κατηγορία έργων μπορεί να επεκταθεί και σε δικαιούχους της ίδιας κατηγορίας οι οποίοι δεν εκπροσωπούνται από την εταιρεία συλλογικής διαχείρισης, εφόσον η παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου συνιστά ταυτόχρονη αναμετάδοση επίγειας εκπομπής του ίδιου ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού […]». Στο πλαίσιο αυτό, ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός δύναται να επωφεληθεί του καθεστώτος αυτού μόνον αν έχει λάβει χώρα πρώτη μετάδοση παραλλήλως με την παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου.

30 — Το άρθρο 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 89/552, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της οδηγίας 93/83, όριζε ότι «[γ]ια τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως […] "τηλεοπτική μετάδοση", η ασύρματη ή όχι, απευθείας ή μέσω δορυφόρου, με κώδικα ή χωρίς, πρώτη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων που προορίζονται για το κοινό. Περιλαμβάνεται η διαβίβαση προγραμμάτων μεταξύ επιχειρήσεων με σκοπό την αναμετάδοσή τους στο κοινό […]». Αντιθέτως, φρονώ ότι η οδηγία 93/83 εφαρμόζεται αποκλειστικώς επί των πρώτων μεταδόσεων μέσω δορυφόρου, ενώ υπενθυμίζω ότι αυτή διέπει και την καλωδιακή αναμετάδοση.

31 — Πρβλ. άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 93/83, που αφορά την καλωδιακή αναμετάδοση και το οποίο ορίζει ότι «[γ]ια τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "καλωδιακή αναμετάδοση" νοείται η χωρίς αλλοιώσεις και περικοπές ταυτόχρονη αναμετάδοση, μέσω συστημάτων καλωδίων ή μικροκυμάτων και με σκοπό τη λήψη τους από το κοινό, αρχικής ενσύρματης ή ασύρματης, έστω και δορυφορικής μετάδοσης, από άλλο κράτος μέλος, τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών προγραμμάτων που προορίζονται για λήψη από το κοινό.»

από την Airfield, η οποία λαμβάνει χώρα παραλλήλως με την αρχική μετάδοση από ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό. Συγκεκριμένα, με τα δύο προδικαστικά ερωτήματα διευκρινίζεται ότι οι συνδρομητές της Airfield παρακολουθούν τα προγράμματα «ταυτοχρόνως και άνευ αλλοιώσεως», στοιχείο που υπονοεί ότι τα προγράμματα αυτά είναι προσπελάσιμα ταυτοχρόνως με τα προγράμματα που μεταδίδονται από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, μέσω συστήματος μεταδόσεως της Airfield, ήτοι μέσω συστήματος το οποίο δεν ταυτίζεται με εκείνο του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού.

54. Στο πλαίσιο των διαφορών των κύριων δικών είναι σαφές ότι ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός και ο πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων είναι φορείς διαφορετικοί από διαρθρωτικής και οικονομικής απόψεως· τι συμβαίνει, όμως, από νομικής απόψεως, ήτοι όσον αφορά την εκμετάλλευση έργων προστατευόμενων με δικαιώματα δημιουργού; Το διακύβευμα της απαντήσεως που θα δοθεί στο ερώτημα αυτό είναι ιδιαιτέρως σημαντικό διότι στην πρώτη περίπτωση οι δημιουργοί θα εισπράττουν, χάρις στο δικαίωμά τους να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την εκμετάλλευση των έργων τους, μία μόνον αμοιβή, καταβαλλόμενη από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, ενώ στη δεύτερη περίπτωση θα εισπράττουν αμοιβή και από τον πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων.

55. Επισημαίνεται ότι η Φινλανδική Κυβέρνηση εκτιμά ότι οι διατάξεις της οδηγίας 93/83 δεν καθιστούν δυνατή την απάντηση στα υποβληθέντα με τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής ερωτήματα και ότι, προκειμένου να εξακριβωθεί ποιος φορέας πραγματοποιεί «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» και υποχρεούται, επομένως, να λαμβάνει την άδεια των δημιουργών των τηλεοπτικών προγραμμάτων, επιβάλλεται η παραπομπή στις νομοθεσίες των κρατών μελών, συμφώνως προς την απόφαση Egeda [32]. Δεν συμμερίζομαι την άποψη αυτή διότι από τις προπαρασκευαστικές εργασίες προκύπτει ότι σκοπός του άρθρου 1 της οδηγίας 93/83 της οδηγίας ήταν να ορίσει, αφενός, ποια πράξη μεταδόσεως προγραμμάτων συνιστά παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου και, αφετέρου, ποιος είναι υπεύθυνος για την πράξη αυτή και υποχρεούται, συνεπώς, να αποκτήσει τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως [33].

Γ — *Επί της άδειας της οποίας η απόκτηση απαιτείται στο πλαίσιο έμμεσης αναμεταδόσεως των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που περιλαμβάνονται στη δορυφορική πλατφόρμα*

56. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημά του, το Hof van beroep te Brussel ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η οδηγία 93/83 αποκλείει την επιβολή σε πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων της υποχρεώσεως να λαμβάνει την άδεια των κατόχων δικαιωμάτων σχετικών με την παρουσίαση προστατευόμενων έργων στο πλαίσιο έμμεσης αναμεταδόσεως τηλεοπτικών προγραμμάτων εκ μέρους ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, υπό περιστάσεις όπως αυτές των διαφορών των κύριων δικών.

32 — Η οποία παρετέθη ανωτέρω (σκέψεις 25 επ.). Συναφώς, βλ. και προπαρατεθείσα απόφαση SGAE (σκέψη 30).

33 — Βλ. αρχική πρόταση οδηγίας [COM(91) 276 τελικό, σ. 33, σημείο 3] και τροποποιημένη πρόταση οδηγίας [COM(92) 526 τελικό, ιδίως σ. 7].

57. Ο έμμεσος χαρακτήρας των οικείων πράξεων [34] έγκειται στο γεγονός ότι η εκπομπή των σημάτων-φορέων των προγραμμάτων του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, χερσαία ή δορυφορική και κωδικοποιημένη, δεν εκτελείται από τον ίδιο τον οργανισμό αλλά από την Airfield, η οποία, όπως διευκρινίζει το αιτούν δικαστήριο, αποτελεί φορέα ανεξάρτητο του οργανισμού. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω φορέας παροχής υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως κωδικοποιεί τα σήματα μέσω της τεχνικής συνδρομής συνδεόμενης με αυτόν εταιρείας, της Canal Digitaal, και, εν συνεχεία, τα εκπέμπει προς τον δορυφόρο Astra.

58. Για την απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το άρθρο 2 της οδηγίας 93/83 ορίζει ότι ο δημιουργός έργου προστατευόμενου με δικαιώματα τα οποία ο ίδιος κατέχει έχει την αποκλειστική εξουσία να επιτρέπει τη μέσω δορυφόρου παρουσίαση του εν λόγω έργου στο κοινό. Εκ των διατάξεων της οδηγίας 93/83 ενδιαφέρον παρουσιάζουν εν προκειμένω αυτές του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ και γ΄, το οποίο ορίζει το εννοιολογικό περιεχόμενο που ο όρος «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» έχει στο πλαίσιο της οδηγίας.

59. Από το γράμμα των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι για τον χαρακτηρισμό πράξεως ως «παρουσιάσεως στο κοινό μέσω δορυφόρου», επαγόμενης την υποχρέωση αποκτήσεως άδειας από τον κάτοχο των δικαιωμάτων επί του μεταδιδόμενου έργου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη διάφορα κριτήρια.

60. Οι θέσεις των διαδίκων των κύριων δικών ταυτίζονται ως προς τα ποικίλα στοιχεία που πρέπει να εξετασθούν από το Δικαστήριο, διίστανται όμως όσον αφορά την απάντηση που πρέπει να δοθεί στα προδικαστικά ερωτήματα. Αφενός, η Airfield και η Canal Digitaal εκτιμούν ότι η οδηγία 93/83 αποκλείει την επιβολή σε πάροχο δορυφορικής πλατφόρμας της υποχρεώσεως αποκτήσεως ειδικής άδειας εκ μέρους των δημιουργών προγραμμάτων, για τον λόγο ότι η παρέμβαση αυτού συνίσταται στην παροχή απλών τεχνικών υπηρεσιών. Αφετέρου, η Agicoa και η Sabam αποκρούουν τη θέση αυτή, υποστηρίζοντας ότι σε «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» δεν προβαίνουν μόνον οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί, αλλά και ο εν λόγω πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων.

61. Επιβάλλεται, εκ προοιμίου, η επισήμανση ότι η έννοια «σήματα-φορείς προγραμμάτων» του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83 δεν εγείρει ζητήματα. Ειδικότερα, είναι απολύτως σαφές ότι οι διαφορές των κύριων δικών αφορούν σήματα τα οποία μπορούν να χαρακτηρισθούν ως φορείς προγραμμάτων.

62. Η Agicoa και η Sabam υποστηρίζουν ότι τα εν λόγω σήματα προορίζονται για λήψη από τον πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων και όχι από το κοινό αυτό

34 — Ήτοι των περιγραφόμενων από το αιτούν δικαστήριο «περιπτώσεων 1 και 3», κατ' αντιδιαστολή προς την «περίπτωση 2», η οποία υπεμνήσθη ανωτέρω στο πλαίσιο της εκθέσεως των πραγματικών περιστατικών.

καθ' εαυτό, ενώ, κατά τις Airfield και Canal Digitaal, η εκπομπή των σημάτων για λήψη από το κοινό, ειδικότερα κατά το στάδιο της ανοδικής ζεύξεως, δεν εκτελείται από τον εν λόγω πάροχο.

63. Από τη νομολογία προκύπτει ότι με τον όρο «κοινό» του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83, νοείται το ευρύ κοινό, κατ' αντιδιαστολή προς τους επαγγελματίες [35]. Πρέπει, επομένως, να αποκλεισθεί ο χαρακτηρισμός ως «παρουσιάσεως στο κοινό μέσω δορυφόρου» των επιμέρους πράξεων αναμεταδόσεως που αντιστοιχούν στη λήψη των σημάτων από επαγγελματία όπως η Airfield. Η περίπτωση την οποία εξετάζει το αιτούν δικαστήριο αφορά την πράξη που αρχίζει με την εκ μέρους του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού εκπομπή των σημάτων-φορέων των προγραμμάτων του και ολοκληρώνεται με την παροχή στους συνδρομητές του φορέα υπηρεσιών δορυφορικής τηλεοράσεως της δυνατότητας να παρακολουθούν τα οικεία προγράμματα αυτούσια, άνευ χρονικής αποκλίσεως ή αλλοιώσεως. Κατά την άποψή μου, το προδικαστικό ερώτημα αφορά αποκλειστικώς αυτό το, έστω και εν δυνάμει, κοινό [36].

64. Εν προκειμένω, το κοινό στο οποίο απευθύνεται η δραστηριότητα της Airfield απαρτίζεται από τους συνδρομητές της. Το κοινό-στόχος του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού μπορεί κάλλιστα να είναι διαφορετικό, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ουδείς εκ των οργανισμών των οποίων τα προγράμματα περικλείονται στα πακέτα δορυφορικών προγραμμάτων της Airfield παρέχει σε αυτήν την αποκλειστικότητα εκπομπής των σημάτων του. Την προσέγγιση αυτή περί της υπάρξεως «νέου κοινού» ακολούθησε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση SGAE, η οποία αφορά το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» όπως αυτός απαντά στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 [37], το οποίο αντικαθιστά κατ' ουσίαν το άρθρο 2 της οδηγίας 93/83 [38]. Εν προκειμένω, εκτιμώ ότι επιβάλλεται η διάκριση της αρχικής παρουσιάσεως στο κοινό εκ μέρους του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, την οποία δύναται να προσπελάζει δωρεάν οιοσδήποτε

35 — Για το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου «κοινό» στο πλαίσιο της οδηγίας 93/83, βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Lagardère Active Broadcast (σκέψεις 31 επ.), με την οποία γίνεται παραπομπή στην απόφαση της 2ας Ιουνίου 2005, C-89/04, Mediakabel (Συλλογή 2005, σ. I-4891, σκέψη 30), που αφορά την ερμηνεία της εν λόγω έννοιας στο πλαίσιο της οδηγίας 89/552. Με την προπαρατεθείσα απόφαση SGAE (σκέψεις 37 επ.) το Δικαστήριο παρέπεμψε στις δύο ανωτέρω αποφάσεις για την ερμηνεία του εννοιολογικού περιεχομένου που ο εν λόγω όρος έχει στο πλαίσιο της οδηγίας 2001/29.

36 — Είναι αδιάφορο αν το κοινό παρακολουθεί πράγματι τα μεταδιδόμενα προγράμματα, για τον ίδιο λόγο για τον οποίο, προκειμένου για βιβλίο, η απλή διάθεση του έργου στο κοινό αρκεί για τη δικαιολόγηση της εισπράξεως δικαιωμάτων δημιουργού σε περίπτωση πωλήσεως.

37 — Με την προπαρατεθείσα απόφαση SGAE (σκέψεις 41 επ.), το Δικαστήριο, βασιζόμενο στις διατάξεις της συμβάσεως της Βέρνης, επισημαίνει ότι «η μετάδοση [έργων παρουσιαζόμενων μέσω συσκευών τηλεοράσεως εγκατεστημένων στα δωμάτια ξενοδοχειακού συγκροτήματος] πραγματοποιείται προς κοινό διαφορετικό από το κοινό της πρωτότυπης παρουσιάσεως του έργου, δηλαδή προς νέο κοινό». Εφόσον η λήψη των εκπομπών προορίζεται για κοινό ευρύτερης κλίμακας και τελείται με ανεξάρτητη πράξη διά της οποίας το μεταδιδόμενο έργο παρουσιάζεται σε νέο κοινό, η δημόσια αυτή λήψη ενεργοποιεί το αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού προς έγκρισή της. Βλ., επίσης, διάταξη της 18ης Μαρτίου 2010, C-136/09, Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Δημιουργών Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Έργων (σκέψεις 38 επ.), καθώς και προμνησθείσες προτάσεις της γενικής εισαγγελέως Kokott στην υπόθεση Football Association Premier League κ.λπ. (σημεία 118 επ.)

38 — Συναφώς, βλ. Hugenholtz, B., «Nouvelle lecture de la Directive Satellite-Câble: passé, présent, avenir» [Νέα ερμηνεία της οδηγίας για τις δορυφορικές και καλωδιακές μεταδόσεις: παρελθόν, παρόν, μέλλον], *Convergence, droit d'auteur et télévision transfrontière* [Σύγκλιση, δικαίωμα του δημιουργού και διασυνοριακή τηλεόραση], IRIS Plus 2009-8, Observatoire européen de l'audiovisuel [Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα], Στρασβούργο, σ. 10, ο οποίος επισημαίνει ότι το άρθρο 3 της οδηγίας 2001/29 ορίζει το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό κατά τρόπο τόσο γενικό ώστε αυτό να περικλείει κατά πάσα πιθανότητα και τις πράξεις δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως. Επιβάλλεται, ομοίως, η επισήμανση ότι, κατά την εικοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας, το δικαίωμα αυτό πρέπει να νοείται εν ευρεία εννοία και καλύπτει κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσιάσεως, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής.

διαθέτει κατάλληλο μέσο προσβάσεως, από την παρουσίαση εκ μέρους του παρόχου της δορυφορικής πλατφόρμας, στην οποία έχουν πρόσβαση μόνον οι συνδρομητές που έχουν λάβει κάρτα αποκωδικοποιήσεως. Εφόσον το κοινό τους είναι διαφορετικό, τα οικονομικά συμφέροντα των δύο αυτών φορέων, οι οποίοι, κατά τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής, είναι ανεξάρτητοι, είναι ομοίως διαφορετικά [39].

65. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Airfield αναγνώρισε ότι η απόκτηση ειδικής άδειας εκ μέρους των δημιουργών και, συνεπώς, η καταβολή πρόσθετης αμοιβής σε αυτούς θα ήταν αναγκαία στην περίπτωση κατά την οποία η αναμετάδοση στην οποία προβαίνει παρουσίαζε χρονική απόκλιση σε σχέση με εκείνη των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, περίπτωση η οποία δεν συντρέχει εν προκειμένω. Εντούτοις, εκτιμώ, όπως η Sabam και η Επιτροπή, ότι ελάχιστα ενδιαφέρει αν η μετάδοση από τον πάροχο της δορυφορικής πλατφόρμας παρουσιάζει χρονική απόκλιση ή, όπως στις διαφορές των κύριων δικών, είναι ταυτόχρονη. Ουσιώδες κριτήριο για την κατάφαση της υπάρξεως χωριστών πράξεων εκμεταλλεύσεως είναι ότι η Airfield ενεργεί έχοντας ιδιαίτερο στόχο, ήτοι το κοινό στο οποίο απευθύνεται ειδικώς η δέσμη των προγραμμάτων, ενέργεια που προσφέρει πρόσθετο οικονομικό όφελος στον πάροχο της δορυφορικής πλατφόρμας.

66. Η Airfield διαμορφώνει το δικό της κοινό προσφέροντας τις δέσμες των τηλεοπτικών σταθμών οι οποίες είναι εξ ορισμού οπτικοακουστικό προϊόν διαφορετικό των επιμέρους σταθμών που τις συναποτελούν. Όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, είτε πρόκειται για πρώτη μετάδοση εκ μέρους της Airfield είτε για αναμετάδοση, ο πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων οφείλει να εξασφαλίζει για ίδιο λογαριασμό άδεια εκ μέρους των κατόχων δικαιωμάτων δημιουργού. Εξαίρεση θα μπορούσε, κατά την άποψή μου, να γίνει δεκτή μόνο στην περίπτωση κατά την οποία, βάσει συμβάσεως συναφθείσας με τους δημιουργούς και σύμφωνης με την εθνική νομοθεσία [40], ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός είχε τη δυνατότητα να εκχωρήσει την άδειά του στον πάροχο της δορυφορικής πλατφόρμας που πραγματοποιεί ταυτόχρονη αναμετάδοση. Εν προκειμένω, όμως, η δυνατότητα αυτή φαίνεται να έχει αποκλεισθεί, δεδομένων των στοιχείων που παρασχέθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση από τη Sabam, η οποία διευκρίνισε ότι οι γενικές συμβάσεις περί παροχής άδειας και περί αμοιβής τις οποίες συνήψε με τους οικείους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς προέβλεπαν ότι τη μετάδοση των προστατευόμενων έργων θα εκτελούσαν οι ίδιοι οι οργανισμοί, ενώ απέκλειαν ρητώς τη δυνατότητα προσφυγής αυτών στις υπηρεσίες τρίτου για τη μετάδοση ή αναμετάδοση των προγραμμάτων που καλύπτονταν από την άδεια που οι εν λόγω οργανισμοί είχαν λάβει από τους κατόχους των δικαιωμάτων του δημιουργού.

39 — Για τη συνεκτίμηση των αυτοτελών πράξεων εκμεταλλεύσεως στις οποίες προβαίνει φορέας και για το οικονομικό όφελος που αυτός αντλεί από τις πράξεις αυτές, βλ. σημεία 56, 57 και 64 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέως Sharpston στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση SGAE, η οποία αναφέρεται στη θέση που έλαβε επί του ζητήματος αυτού ο γενικός εισαγγελέας La Pergola στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Egeda. Ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας της παρουσιάσεως έγινε δεκτός από το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση SGAE (σκέψη 44).

40 — Βλ. δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83.

67. Η Airfield και η Canal Digitaal επισημαίνουν ότι η οδηγία 93/83 δεν ορίζει με σαφήνεια την έννοια της πράξεως «εισαγωγής, υπό τον έλεγχο και με ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού» του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, αυτής και υποστηρίζουν ότι οι ίδιες παρεμβαίνουν ως απλοί υπεργολάβοι, προσφέροντας τεχνική και μόνο συνδρομή στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, αφού δεν αποφασίζουν ούτε για το περιεχόμενο ούτε για τον χρόνο μεταδόσεως των προγραμμάτων [41].

68. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διατύπωσε τη θέση ότι, παρά τα ανωτέρω, ο πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων ενεργεί ως ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός, καθώς παρέχει, αν μη τι άλλο, οδηγίες και προβαίνει στη σύνθεση δέσμης τηλεοπτικών σταθμών. Η Agicoa και η Sabam αποκρούουν επίσης την προσέγγιση της Airfield και της Canal Digitaal για τον λόγο ότι αυτές «διευκολύνουν» τη λειτουργία των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών με τους οποίους έχουν συνάψει συμβάσεις.

69. Επιβάλλεται η επισήμανση ότι, εν προκειμένω, όπως συνάγεται από τη διατύπωση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο λαμβάνει ως δεδομένο ότι «[ο] ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός διαβιβάζει τα σήματα-φορείς προγραμμάτων του [...] σε [...] πάροχο υπηρεσιών δορυφορικής ψηφιακής τηλεοράσεως». Εξ αυτού προκύπτει ότι στην αφετηρία της διαδικασίας παρουσιάσεως κείται ο εν λόγω οργανισμός. Απομένει να εξακριβωθεί αν η «πράξη της εισαγωγής», η οποία είναι καθοριστικής σημασίας για την κατάφαση παρουσιάσεως στο κοινό μέσω δορυφόρου, κατά την έννοια της οδηγίας 93/83, τελείται από τον εν λόγω οργανισμό και όχι από την Airfield ή εάν, αντιθέτως, ο εν λόγω οργανισμός περιορίζεται, ως απλός παραγωγός προγραμμάτων, στην παροχή του οπτικοακουστικού υλικού του οποίου η δορυφορική μετάδοση εκτελείται, από νομικής και τεχνικής απόψεως, υπό τον έλεγχο της Airfield και της Canal Digitaal.

70. Η απάντηση εντοπίζεται, κατά την άποψή μου, στις συμβάσεις μεταφοράς που η Airfield έχει συνάψει με τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Συγκεκριμένα, από την παράγραφο 7.2 της συμβάσεως τύπου «συμφωνία μεταφοράς», η οποία έχει περιληφθεί στη δικογραφία, προκύπτει ότι η Airfield έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλεγεί τα τηλεοπτικά προγράμματα που περικλείονται στα πακέτα προσφοράς της σε σύνολο επικράτειας ή σε τμήμα αυτού, πλεονέκτημα που της προσφέρεται έναντι αποζημιώσεως. Επομένως, το περιεχόμενου του υλικού που αποστέλλεται κατά την ανοδική ζεύξη καθορίζεται από τον εν λόγω πάροχο της δορυφορικής πλατφόρμας. Συνεπώς, ως υπεύθυνος της παρουσιάσεως στο κοινό, ο πάροχος αυτός οφείλει να λαμβάνει άδεια από τους δικαιούχους.

71. Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, της οδηγίας 93/83 συνιστάται στον ορισμό της πράξεως εκμεταλλεύσεως που είναι καθοριστική, από πλευράς δικαιωμάτων του δημιουργού, στο πλαίσιο της δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως. Η υιοθετηθείσα από τον κοινοτικό νομοθέτη λύση έχει νόημα μόνον εφόσον η παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου

41 — Το κριτήριο περί υπάρξεως ενιαίας αποφάσεως όσον αφορά το περιεχόμενο και τη μετάδοση είναι πράγματι σημαντικό, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 93/83 [βλ. COM(91) 276 τελικό, σ. 33 και επ., καθώς και COM(92) 526 τελικό, σ. 7].

γίνεται αντιληπτή ως ενιαία και κλειστή αιτιώδης αλυσίδα η οποία συνίσταται σε πράξη εισαγωγής σημάτων, ακολουθούμενη από ανοδική ζεύξη και, εν συνεχεία, από καθοδική ζεύξη, υπό την ευθύνη και τον έλεγχο του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού που έχει πραγματοποιήσει την πρώτη μετάδοση.

72. Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού ασφαλείας δικαίου τον οποίο επιδιώκει η οδηγία, επιβάλλεται η μη εξάρτηση της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεών της από συναφείς με τον δορυφόρο τεχνικές παραμέτρους και συγκυρίες. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το σύστημα μεταδόσεως πρέπει να είναι κλειστό, υπό την έννοια ότι το κοινό δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στα σήματα-φορείς των προγραμμάτων όσο αυτά βρίσκονται στην αλυσίδα μεταδόσεως [42]. Εκτιμώ ότι αυτή ακριβώς η περίπτωση συντρέχει εν προκειμένω, καθώς η λήψη από τρίτο αποκλείεται, αφού το σήμα εκπέμπεται κωδικοποιημένο.

73. Η Airfield και η Canal Digitaal υποστηρίζουν ότι, εφόσον οι παρεμβάσεις τους περιορίζονται σε «συνήθεις τεχνικές διαδικασίες», δεν μπορεί, συμφώνως προς τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83, να γίνει δεκτό ότι αυτές δύνανται να επιφέρουν διακοπή στην αλυσίδα μεταδόσεως του σήματος [43], [44]. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι δύο εταιρείες προέβαλαν το επιχείρημα ότι η σύνθεση των πακέτων της δορυφορικής πλατφόρμας δεν προκαλεί διακοπή διότι τα προγράμματα αναμεταδίδονται όπως ακριβώς λαμβάνονται από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, άνευ μεταβολής του περιεχομένου τους ή έστω της ώρας μεταδόσεώς τους, και ότι, συνεπώς, οι τεχνικές λειτουργίες που οι ίδιες επιτελούν δεν συνιστούν πράξεις δικαιολογούσες υποχρέωση καταβολής αμοιβής για δικαιώματα δημιουργού.

74. Δεδομένων της διατυπώσεως του προδικαστικού ερωτήματος και των στοιχείων της δικογραφίας, συντάσσομαι με την αντίθετη προσέγγιση της Agicoa και της Sabam, κατά την οποία οι εν λόγω παρεμβάσεις [45] προϋποθέτουν τεχνική προσαρμογή των σημάτων που εκπέμπονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς και, ως εκ τούτου,

42 — Κατά τη σκέψη 39 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Lagardère Active Broadcast, «[η] οδηγία [93/83] αφορά ένα κλειστό σύστημα μεταδόσεως, κεντρικό, ουσιώδες και αναντικατάστατο στοιχείο του οποίου αποτελεί ο δορυφόρος, ώστε, σε περίπτωση δυσλειτουργίας του, να καθίσταται τεχνικώς αδύνατη η μετάδοση σημάτων και, ως εκ τούτου, το κοινό να μη λαμβάνει καμία εκπομπή». Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο δορυφόρος αποτελεί το κομβικό στοιχείο του οικείου συστήματος.

43 — Διάρρηξη της αλυσίδας μεταδόσεως, μετά τη διέλευση των σημάτων από τον δορυφόρο, διαπιστώθηκε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Lagardère Active Broadcast (βλ. σημεία 48 επ. των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Tizzano στην εν λόγω υπόθεση). Η διάρρηξη θα μπορούσε ομοίως να οφείλεται στην προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων διαφορετικών σε σχέση με εκείνα που συνοδεύουν τα αρχικά προγράμματα.

44 — Με την τροποποιημένη πρόταση η οποία οδήγησε στην έκδοση της οδηγίας 93/83 [COM(92) 526 τελικό, σ. 7] διευκρινίζεται ότι δεν υφίσταται διακοπή στην αλυσίδα μεταδόσεως όσο η εφαρμοζόμενη τεχνική διαδικασία είναι κανονική και η παρουσίαση παραμένει υπό τον έλεγχο του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού. Για τον αδιάρρηκτο χαρακτήρα της αλυσίδας, βλέπει επίσης την αρχική πρόταση οδηγίας [COM(91) 276 τελικό, σημείο 4].

45 — Ήτοι, μεταξύ άλλων, οι λειτουργίες πολυπλεξίας, συμπιέσεως, κρυπτοθετήσεως και επιλογής σημάτων προοριζόμενων για τη σύνθεση πακέτων προγραμμάτων μεταδιδόμενων από την Airfield, λειτουργίες που δεν συνιστούν «απλώς τεχνικό μέσο για την εξασφάλιση ή τη βελτίωση της λήψεως του πρωτοτύπου της εκπομπής», αλλά «τεχνική παρέμβαση [...] μέσω της οποίας ο πελάτης δύναται να λαμβάνει [το] σήμα [...] και να αποκτά έτσι πρόσβαση στο προστατευόμενο έργο», όπως το Δικαστήριο επισήμανε με την προπαρατεθείσα απόφαση SGAE (σκέψη 42) και με την προπαρατεθείσα διάταξη Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Δημιουργών Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Έργων (σκέψεις 40 επ.)

συνεπάγονται διάρρηξη της αλυσίδας μεταδόσεως. Επιβάλλεται η επισήμανση ότι η Airfield μεταβάλλει, με την τεχνική συνδρομή της Canal Digitaal, τη φύση των εκπεμπόμενων από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς σημάτων και χρησιμοποιεί τη δική της συχνότητα για τη μετάδοση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, στοιχείο εκ του οποίου δύναται να συναχθεί ότι ο εν λόγω πάροχος πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων ενεργεί κατά τρόπο ανεξάρτητο σε σχέση με τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Εκτιμώ ότι οι πράξεις αυτές βαίνουν πέραν των «συνήθων τεχνικών διαδικασιών» [46], ότι επέρχεται διάρρηξη της αλυσίδας μεταδόσεως που έχει εγκαινιασθεί από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς και ότι, συνεπώς, δημιουργείται νέα αλυσίδα την οποία διευθύνει η Airfield. Η λειτουργία αυτή τής παρέχει τη δυνατότητα να κατευθύνει τη δορυφορική αναμετάδοση των οικείων προγραμμάτων προς κοινό διαφορετικό εκείνου του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού που πραγματοποίησε την αρχική εκπομπή, έστω και αν τα εν λόγω προγράμματα μεταδίδονται αυτούσια ταυτοχρόνως.

75. Από την ανάγνωση των δύο αποφάσεων περί παραπομπής συνάγεται ότι το αιτούν δικαστήριο λαμβάνει ως δεδομένο ότι τα σήματα-φορείς των προγραμμάτων εκπέμπονται κωδικοποιημένα και λαμβάνονται υπό αυτή τη μορφή από τους συνδρομητές του παρόχου της δορυφορικής πλατφόρμας, ο οποίος προμηθεύει αυτούς με ειδική κάρτα για την αποκωδικοποίηση των εν λόγω σημάτων. Η εξεταζόμενη από το αιτούν δικαστήριο περίπτωση εμπίπτει, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 93/83.

76. Η Airfield επισημαίνει ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί έχουν παράσχει τη συναίνεσή τους για την εκ μέρους της πώληση των ανωτέρω καρτών στους πελάτες της. Κατά την Agicoa και τη Sabam, η συναίνεση για την οποία γίνεται λόγος δεν έχει, ωστόσο, αποδειχθεί. Απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν έχουν προσκομισθεί ή όχι αποχρώντα αποδεικτικά στοιχεία.

77. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Airfield, λαμβάνοντας θέση επί του τελευταίου αυτού κριτηρίου, υποστήριξε ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί ζητούν την τεχνική συνδρομή της για την κρυπτοθέτηση των προγραμμάτων, προκειμένου ακριβώς η λήψη αυτών να είναι δυνατή μόνο στην επιλεγείσα περιοχή, ήτοι στη βελγική Φλάνδρα, και όχι από το σύνολο των τηλεθεατών [47]. Τούτο αποδεικνύει, κατά την άποψή μου, ότι η παρέμβαση του παρόχου της δορυφορικής πλατφόρμας έχει σημαντικό αντίκτυπο επί του προσανατολισμού της «παρουσιάσεως στο κοινό μέσω δορυφόρου» κατά την έννοια της οδηγίας 93/83. Φρονώ ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η άδεια την οποία οι κάτοχοι των οικείων δικαιωμάτων παρέχουν σε οργανισμό για την πράξη εκμεταλλεύσεως η

46 — Για την έννοια αυτή βλ., κατ' αναλογία, την κοινή δήλωση για το άρθρο 8 της Συνθήκης του Π.Ο.Δ.Ι. για το δικαίωμα του δημιουργού, κατά την οποία «[η] απλή παροχή των φυσικών μέσων για την παροχή της δυνατότητας ή την πραγματοποίηση παρουσίασης στο κοινό θεωρείται ότι δεν αποτελεί αυτή καθ' εαυτήν παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας συνθήκης ή της Σύμβασης της Βέρνης».

47 — Με την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 93/83 την οποία συνέταξε το 2002 [COM(2002) 430 τελικό, σημείο 3.1.1], η Επιτροπή επισήμανε ότι η χρήση της κωδικοποιήσεως, σε συνδυασμό με την περιορισμένη διάθεση μέσων αποκωδικοποιήσεως, οδηγεί στην απονομή αποκλειστικών δικαιωμάτων επί συγκεκριμένων γεωγραφικών ζωνών και, συνεπώς, στον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς, ο οποίος είναι αντίθετος προς τους επιδιωκόμενους από την οδηγία σκοπούς.

οποία συνίσταται στη δορυφορική μετάδοση πρώτων εκπομπών καλύπτει και την αναμετάδοση των προγραμμάτων αυτών από ανεξάρτητο φορέα με προορισμό τους πελάτες του φορέα αυτού, οι οποίοι συνιστούν διαφορετικό κοινό.

78. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω στοιχείων, εκτιμώ ότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση, ήτοι η απάντηση ότι, κατά την οδηγία 93/83, δεν είναι ασύμβατη με το δίκαιο της Ένωσης η βάσει νομοθεσίας κράτους μέλους επιβολή σε πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων της υποχρεώσεως αποκτήσεως ειδικής άδειας για τη χρήση των σημάτων-φορέων προγραμμάτων που προστατεύονται με δικαιώματα δημιουργού, οσάκις τα σήματα αυτά μεταδίδονται κατά τρόπο έμμεσο από ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, στοιχείο που συνεπάγεται ενισχυμένη συμμετοχή του εν λόγου παρόχου, υπό περιστάσεις όπως αυτές των διαφορών των κύριων δικών.

Δ — *Επί της άδειας της οποίας η απόκτηση απαιτείται στο πλαίσιο άμεσης αναμεταδόσεως των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που περιλαμβάνονται στη δορυφορική πλατφόρμα*

79. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημά του, το Hof van beroep te Brussel ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η οδηγία 93/83 αποκλείει την επιβολή σε πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων της υποχρεώσεως να λαμβάνει την άδεια των κατόχων δικαιωμάτων σχετικών με την παρουσίαση προστατευόμενων έργων στο πλαίσιο άμεσης αναμεταδόσεως τηλεοπτικών προγραμμάτων εκ μέρους ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, υπό περιστάσεις όπως αυτές των διαφορών των κύριων δικών.

80. Τα στοιχεία που διαφοροποιούν το ερώτημα αυτό από το πρώτο προδικαστικό ερώτημα δεν εντοπίζονται στους κανόνες του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία, καθόσον το δεύτερο ερώτημα αφορά ομοίως τις οικείες διατάξεις της οδηγίας, αλλά στα πραγματικά δεδομένα των διαφορών των κύριων δικών τα οποία αποτελούν αντικείμενο της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση την οποία εξετάζει ως «περίπτωση 2», το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται σε κατανομή ρόλων στο πλαίσιο της οποίας ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός μετέχει πιο ενεργά στη μετάδοση των τηλεοπτικών προγραμμάτων που προσφέρει ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας, ειδικότερα δε κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας, ήτοι κατά το στάδιο της ανοδικής ζεύξεως [48].

81. Στην περίπτωση αυτή, η αναμετάδοση μπορεί να χαρακτηρισθεί ως «άμεση» διότι την κρυπτοθέτηση των σημάτων-φορέων των προγραμμάτων του πραγματοποιεί ο ίδιος ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός, μόνος ή με τη συνδρομή τρίτου, ενώ τα σήματα εκπέμπονται από τον εν λόγω οργανισμό προς τον δορυφόρο άνευ της παρεμβάσεως της Airfield και της Canal Digitaal. Ο πάροχος

48 — Επισημαίνεται ότι η διατύπωση των δύο προδικαστικών ερωτημάτων είναι, αντιθέτως, όμοια όσον αφορά τα δεδομένα που σχετίζονται με την καθοδική ζεύξη.

της δορυφορικής πλατφόρμας και η συνδεόμενη με αυτόν εταιρεία περιορίζονται, κατά τη διατύπωση του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος, στην παροχή «οδηγιών» προς τον εν λόγω οργανισμό.

82. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχεία α΄ και γ΄, της οδηγίας 93/83 οι οποίες αναλύθηκαν στο πλαίσιο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος διατηρούν τη σημασία τους στο πλαίσιο του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος. Οι γενικές εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν ανωτέρω σε σχέση με τις εν λόγω προϋποθέσεις ισχύουν μεν και εν προκειμένω, πλην όμως πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο εξετάσεως προσαρμοσμένης στις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης καταστάσεως, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών που αυτή παρουσιάζει σε σχέση με τις δύο άλλες καταστάσεις που περιέγραψε το αιτούν δικαστήριο.

83. Οι θέσεις που λαμβάνουν συναφώς οι αντίδικοι των κύριων δικών ταυτίζονται με τις αντίρροπες θέσεις που αυτοί διατύπωσαν σε σχέση με την απάντηση επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, εν προκειμένω, η συμμετοχή του παρόχου πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων στην οικεία διαδικασία είναι εξ υποθέσεως πιο περιορισμένη σε σχέση με την αντίστοιχη της περιπτώσεως που εξετάσθηκε με το προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα, εάν γινόταν δεκτό ότι στο πρώτο αυτό ερώτημα θα έπρεπε να δοθεί καταφατική απάντηση, φρονώ ότι το Δικαστήριο θα έπρεπε κατά μείζονα λόγο να αποφανθεί ότι δεν είναι δυνατή η επιβολή στον εν λόγω πάροχο της υποχρεώσεως αποκτήσεως άδειας για αναμετάδοση στης οποίας τη διαδικασία μετέχει πιο ενεργά ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός. Καθιστώ ήδη σαφές ότι πρότασή μου είναι να ερμηνεύσει το Δικαστήριο τις οικείες διατάξεις της οδηγίας κατά τρόπο ο οποίος οδηγεί σε αρνητική απάντηση σε αμφότερες των περιπτώσεων.

84. Πέραν των όσων επισημάνθηκαν στο πλαίσιο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, δύναται ευλόγως να γίνει δεκτό ότι τα σήματα-φορείς των τηλεοπτικών προγραμμάτων τα οποία εκπέμπει, εν προκειμένω απευθείας, ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός δεν προορίζονται κατά το στάδιο της ανοδικής ζεύξεως, αυτούσια, για λήψη από το κοινό, εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει κατά το στάδιο της καθοδικής ζεύξεως. Εντούτοις, τα σήματα αυτά απευθύνονται, κατά την ολοκλήρωση της διαδικασίας παρουσιάσεως, η οποία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως σύνολο, στο ειδικό και, επομένως, νέο, από οικονομικής απόψεως, κοινό που συνιστούν οι πελάτες της Airfield.

85. Κατά την άποψή μου, ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας παρεμβαίνει εν προκειμένω ήδη κατά το πρώτο στάδιο της μεταδόσεως, καίτοι η παρέμβασή του είναι βραχύτερης διάρκειας σε σχέση με εκείνη των περιπτώσεων του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος. Συγκεκριμένα, κατά τις δύο αποφάσεις περί παραπομπής, ο εν λόγω πάροχος διαβιβάζει τις «οδηγίες» του στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς προκειμένου αυτοί να χρησιμοποιούν, στο πλαίσιο των διαδικασιών κρυπτοθετήσεως που οι ίδιοι αναλαμβάνουν, κωδικούς όμοιους με τους δικούς του, ούτως ώστε να παρέχεται εν συνεχεία στους πελάτες της Airfield η δυνατότητα

αποκωδικοποιήσεως των σημάτων, μέσω της κάρτας την οποία αυτοί έχουν προμηθευθεί από την Airfield, και παρακολουθήσεως των προγραμμάτων των εν λόγω οργανισμών.

86. Στο πλαίσιο της υπό εξέταση περιπτώσεως, είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα σήματα-φορείς προγραμμάτων εισάγονται στην αλυσίδα μεταδόσεως υπό τον έλεγχο και την ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού καθώς, και στο σημείο αυτό εντοπίζεται η σημαντικότερη διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη περίπτωση, ο εν λόγω οργανισμός αποστέλλει τα σήματα αυτά προς τον δορυφόρο με ίδια μέσα. Η συγκεκριμένη πράξη τελείται, επομένως, από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό και όχι από τον πάροχο· όπως δε διευκρινίζει το αιτούν δικαστήριο, πρόκειται για δύο ανεξάρτητους φορείς.

87. Εντούτοις, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί παύουν να έχουν τον έλεγχο των διαδικασιών λόγω της παρεμβάσεως της Airfield. Συγκεκριμένα, η Airfield δεν προσφέρει μόνον απλή τεχνική συνδρομή, καθώς καθορίζει, αφενός, τα κλειδιά κωδικοποιήσεως και, αφετέρου, τη σύνθεση των πακέτων προγραμμάτων, κατά τους δεσμευτικούς όρους που προβλέπονται από τις «heads of agreement» τις οποίες συνάπτει με έκαστο των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών που έχουν επιλέξει την αποκαλούμενη άμεση αναμετάδοση. Ειδικότερα, η παράγραφος 3.1 των εν λόγω συμβάσεων ορίζει ότι η Airfield έχει τη διακριτική ευχέρεια να περικλείει ή να αποκλείει τα τηλεοπτικά προγράμματα από τα πακέτα προσφορά της, πλεονέκτημα που της προσφέρεται έναντι αποζημιώσεως. Εκτιμώ ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, οι οικείοι οργανισμοί δεν έχουν τον πλήρη έλεγχο και, συνεπώς, την πλήρη ευθύνη των λειτουργιών που σχετίζονται με την ανοδική ζεύξη, αλλά ότι συνυπεύθυνος, αν όχι πλήρως υπεύθυνος, για αυτές είναι ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας.

88. Κατά την Airfield, η περιορισμένη παρέμβασή της στην αλυσίδα μεταδόσεως συνιστά συνήθη τεχνική διαδικασία και δεν αποτελεί αιτία διαρρήξεως της αλυσίδας αυτής. Εντούτοις, κατά την άποψή μου, η σημασία των «οδηγιών» που παρέχονται από την Airfield δεν είναι αμελητέα, καθώς οι εν λόγω οδηγίες είναι συχνές [49] και, κυρίως, διότι μέσω ακριβώς των οδηγιών αυτών εξασφαλίζεται η δυνατότητα, αφενός, λήψεως και αποκωδικοποιήσεως [50] των μεταδιδόμενων προγραμμάτων εκ μέρους του κοινού στο οποίο απευθύνεται ο εν λόγω πάροχος, ήτοι των συνδρομητών του, και, αφετέρου, ομαδοποιήσεως των προγραμμάτων αυτών σε πακέτα που συντίθενται κατ' επιλογήν του παρόχου.

49 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Airfield διευκρίνισε ότι οι κωδικοί αντικαθίστανται με νέους σε μηνιαία βάση, γεγονός που σημαίνει ότι ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας παρέχει τακτικώς νέες οδηγίες στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς όσον αφορά τη μέθοδο κρυπτοθετήσεως που αυτοί πρέπει να χρησιμοποιούν.

50 — Όπως ορθώς επισήμανε η Agicoa, η Airfield, η οποία έχει τον πλήρη έλεγχο των σημάτων, θα μπορούσε να αποφασίσει τη διακοπή της μεταδόσεώς της σε πελάτη της, άνευ παρεμβάσεως των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, στην περίπτωση κατά την οποία αυτός δεν κατέβαλλε τη συνδρομή του.

89. Η άδεια παρουσιάσεως στο κοινό που ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός έχει λάβει από δημιουργό τηλεοπτικού προγράμματος δεν ισοδυναμεί κατ' ανάγκην με συναίνεση του δημιουργού αυτού για σύνδεση του εν λόγω προγράμματος, μέσω της επιλεγείσας από την Airfield ομαδοποιήσεως, με άλλα προγράμματα των οποίων η φύση ή το αντικείμενο συνάδει ενδεχομένως ελάχιστα με το κοινό στο οποίο ο δημιουργός του εν λόγω προστατευόμενου έργου επιθυμούσε να απευθυνθεί [51]. Η υποχρέωση του παρόχου πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων να λαμβάνει επίσης άδεια από τον δημιουργό θα εξασφάλιζε στον δημιουργό αυτόν τη δυνατότητα να διαφυλάσσει τόσο τα οικονομικά συμφέροντά του όσο και τα ηθικά δικαιώματά του επί του προγράμματος που μεταδίδεται ως τμήμα δέσμης προγραμμάτων.

90. Η συσκευή αποκωδικοποιήσεως που απαιτείται για την παρακολούθηση των οικείων εκπομπών παρέχεται από τον φορέα της δορυφορικής πλατφόρμας στους συνδρομητές του, πλην όμως, όπως προκύπτει, με τη συγκατάθεση του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού. Δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό αμφισβητείται, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν αυτό έχει αποδειχθεί.

91. Το τελευταίο αυτό στοιχείο δεν θέτει εν αμφιβόλω την εκτίμησή μου ότι ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας προβαίνει στην πραγματικότητα σε πράξη εκμεταλλεύσεως έργων προστατευόμενων με δικαιώματα δημιουργού, καθώς και με συγγενικά δικαιώματα, η οποία διακρίνεται εκείνης του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού και συνιστά «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» κατά την έννοια της οδηγίας 93/83 [52].

92. Εκτιμώ, ως εκ τούτου, ότι στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει, όπως και στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, να δοθεί αρνητική απάντηση, παρά το γεγονός ότι τα σήματα-φορείς προγραμμάτων αναμεταδίδονται, στην περίπτωση αυτή, απευθείας από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό και, συνεπώς, με πιο περιορισμένη παρέμβαση του παρόχου της δορυφορικής πλατφόρμας, υπό τις περιστάσεις των διαφορών των κύριων δικών.

51 — Ομοίως, ο δημιουργός λογοτεχνικού έργου θα μπορούσε να εναντιωθεί στην ενσωμάτωση του βιβλίου του σε ομάδα έργων η οποία πωλείται ως σύνολο, διαμορφώνοντας νέο προϊόν, και η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει έργα δυνάμενα, κατά την άποψή του, να βλάψουν την εικόνα του.

52 — Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά τη σύσκεψη που έλαβε χώρα το 2003, τα μέλη της ομάδας εργασίας για τις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, τοποθετούμενα επί των προγραμμάτων ξένων σταθμών που μεταδίδονται δωρεάν και μη κωδικοποιημένα μέσω δορυφόρου από άλλο κράτος μέλος, πλην όμως μπορούν να λαμβάνονται σε όλα τα κράτη μέλη, διατύπωσαν στην πλειονότητά τους τη θέση ότι η σύμβαση μεταξύ παρόχου δορυφορικής πλατφόρμας και ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού για την ενσωμάτωση τέτοιων σταθμών σε πακέτα δορυφορικών προγραμμάτων (με σκοπό τη μεγαλύτερη τηλεθέαση, μέσω της εντάξεως των προγραμμάτων αυτών στον ηλεκτρονικό οδηγό προγραμμάτων της δορυφορικής πλατφόρμας) ισοδυναμεί με άδεια εκ μέρους του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, γεγονός που συνεπάγεται υποχρέωση καταβολής αμοιβής στους κατόχους δικαιωμάτων δημιουργού (πρακτικά διαθέσιμα στον προαναφερθέντα ιστοτόπο της Επιτροπής). Κατά την άποψή μου, στην περίπτωση κατά την οποία μια τέτοια συμφωνία αφορά διασυνοριακή μετάδοση προγραμμάτων συνδρομητικών σταθμών, ο πάροχος της δορυφορικής πλατφόρμας, ο οποίος αντλεί ακόμη πιο ασφαλές οικονομικό όφελος από την πράξη, πρέπει κατά μείζονα λόγο να βαρύνεται με υποχρεώσεις που σχετίζονται με δικαιώματα του δημιουργού και με συγγενικά αυτών δικαιώματα.

VI — Πρόταση

93. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στα υποβληθέντα από το Hof van beroep te Brussel προδικαστικά ερωτήματα την ακόλουθη απάντηση:

«Η οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, δεν αποκλείει την επιβολή σε πάροχο πακέτων δορυφορικών προγραμμάτων της υποχρεώσεως να λαμβάνει την άδεια των κατόχων δικαιωμάτων δημιουργού ή συγγενικών δικαιωμάτων για διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός τού διαβιβάζει τα σήματα-φορείς των προγραμμάτων του υπό περιστάσεις όπως αυτές των κύριων δικών.»